

Prisförteckning å frön af i trädgården på fritt land odlade ärtväxter, papi...

Bergianska trädgården

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Ser. 3. N:o 1.

1898.

Bergianska Trädgårdens
Prisförteckning å Frön

af

i trädgården på fritt land odlade

Ärtväxter, *Papilionaceæ*

samt

Svärdsliljeväxter, *Iridaceæ*.

Postadress: Albano.

Underrättelser för requirenter.

Requisitioner *expedieras i den ordning som de inkomma*. Detta nämnes, derföre att förrådet af en del frösorter är temligen ringa.

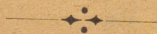
Försäljningen är afsedd att ske endast per kontant, hvarför benägen uppgörelse, helst genom postanvisning, motses, så snart varan är mottagen. Då likvid insändes medelst postanvisning, erkännes postqvittot som eget.

Bref och requisitioner adresseras till

Bergianska trädgårdens Botaniska afdelning

ALBANO

som är sjelfständig postanstalt (sålunda ej till Stockholm).

FÖRETAG.

Då Bergianska trädgården nu utsänder en pridförteckning å frön — den första i en tillämnad längre serie — anser sig undertecknad med några ord böra antyda, hvad härmed väsentligen åsyftas.

Först och främst är det vår afsigt att erbjuda allmänheten svenska, här odlade, frön. En mer än tioårig erfarenhet har nämligen lärt oss, att frön uppdragna i Sverige uti de flesta fall ega en större grad af grobarhet än frön från sydligare länder. Vi hafva äfven i åtskilliga fall iakttagit, att plantor härstammande från svenskt frö utveckla sig snabbare — blomma och sätta frukt tidigare — än plantor härstammande från utländskt.

För det andra skall det blifva vårt bemödande att lemna vetenskapligt bestämda frön. Ehuru detta ofta nog är förenadt med ej ringa svårighet, är det dock för oss lättare än för de flesta andra, då vi hafva fritt tillträde till Kgl. Vetenskapsakademiens begge rikhaltiga bibliotek, det allmänna och det Bergianska, samt derjemte till Naturhistoriska Riksmuseets storartade botaniska samlingar.

För det tredje är vår afsigt att jemte mera vanliga frösorter erbjuda sällsynta sådana, hvilka alls icke eller blott i undantagsfall finnas att tillgå i fröhandeln. Att detta är oss möjligt beror derpå, att vi kunna göra urval bland flera tusen i Bergianska trädgårdens botaniska afdelning odlade arter. Redan i den lilla fröförteckning som härmed utskändes finnas åtskilliga arter, som ej stå att få vare sig i utländsk eller inländsk fröhandel.

I stället för att, såsom i fröhandeln vanligen sker, utbjuda "portioner", hafva vi beslutat att lemna ett bestämdt antal frön, 50 eller 100 (någon gång blott 25), så snart fröna äro nog stora att utan svårighet kunna räknas. Äfven då fröna utbjudes efter vikt, angifva vi det ungefärliga antal frön som erhålles. Härmed afses, att köparen skall veta hvad han får; något som vid portionsköp knappast kan ega rum, då erfarenheten visat, att den frömängd, som härvid erhålles, hos olika fröhandlare är högst olika.

Af släktena *Bisserula*, *Medicago*, *Melilotus*, *Onobrychis* och *Scorpiurus* lemnas ej endast frön, utan mogna frukter; då dessa växtdelar här genom sin egendomliga byggnad äro af särskildt intresse.

I denna förteckning äro blott två växtfamiljer, Ärtväxter och Svärds-liljeväxter, representerade. Vår förhoppning är, att nästa år kunna utvidga förteckningen med ett par växtgrupper, och sedermera så småningom med flera.

För trädgårdsodlande växtvänner torde hvar och en af de i denna förteckning upptagna växter kunna erbjuda något af intresse, vare sig genom bladverkets finhet eller egendomliga byggnad, blommornas skönhet eller vällukt, frukternas underbara skapnad (*Scorpiurus*- och *Medicago*-arter m. fl.) eller växtsättets egendomlighet; ett ej ringa antal ärtväxter är ju lianer, klättrande medelst klängen eller genom slingring.

Men äfven af den landtbrukande växtvännen förtjena helt visst åtskilliga här utbudna arter att uppmärksammas. Så isynnerhet de mångåriga *Astragalus*-, *Lathyrus*- och *Vicia*-arterna, af hvilka en del synas oss ega en stor framtid såsom foderväxter för mångåriga vallar.

Då det kan vara ej blott af intresse utan äfven till nytta att känna växternas hemland, har detta alltid blifvit angifvet omedelbart efter artnamnen.

Bergianska trädgården i Februari 1898.

Veit Wittrock,
professor Bergianus.

Fröförteckning.

I. Ärtväxter, *Papilionaceæ*.

A. Enåriga örter.

	För 50 frön öre
<i>Adesmia muricata</i> DC. Patagonien, Kili.....	15
<i>Biserrula pelecinus</i> L. Medelhafsländerna. Frukten liknar ett tvåsidigt sågblad. — 10 frukter 10 öre.	
<i>Coronilla coronata</i> L. Donauländerna, Schweiz, Medelhafsländerna, Kaukasusländerna	10
„ <i>cretica</i> L. Östra Medelhafsländerna, Orienten. — 50 delfrukter 5 öre.	
„ <i>scorpioides</i> (L.) Medelhafsländerna, Orienten. — 50 delfrukter eller frön 5 öre.	
<i>Hippocrepis unisiliquosa</i> L. Medelhafsländerna, Kaukasusländerna. Mycket egendomliga frukter. — 50 delfrukter 10 öre.	
<i>Lathyrus aphaca</i> L., Bladlös vial. Mellersta Europa, Medelhafsländerna, Orienten. Bladen reducerade till klängen. Stiplerna stora.	
Var. med svartaktiga frön	10
„ „ gulaktiga frön	10
„ <i>articulatus</i> L. Västra Medelhafsländerna. De nedre bladskäften bladskiflika, utan småblad och klänge	10
„ <i>cicera</i> L. Mellersta Europa, Medelhafsländerna, Kaukasusländerna, Persien. Odlas som foderväxt i mellersta och södra Europa. — 20 gram (ca 175 frön) 10 öre	5
„ <i>clymenum</i> L. Medelhafsländerna, Madeira. De nedre bladskäften bladskifvelika, utan småblad och klänge. — 20 gm (ca 145 frön) 10 öre	5
„ <i>clymenum</i> L. f. <i>brevipedunculata</i>	10
„ <i>hirsutus</i> L. Mellersta Europa, Donauländerna, Medelhafsländerna	10

<i>Lathyrus sativus</i> L., Ätlig vial, odlad vial. Medelhafsländerna, Kaukasusländerna, Abyssinien. Användes sedan uråldriga tider såsom matväxt till brödberedning, nu dock knappast annorstädes än i Grekland, Turkiet och Rumänien. Odlas såsom foderväxt flerstädes i södra Europa. Vid odlingsförsök på Landbruksakademien Experimentalfält vid Stockholm har den gifvit en skörd som till mängden motsvarar den af vanlig vicker. Professor L. F. Nilssons kemiska undersökning af växten («Undersökning af svenska baljväxter» 1893) gifver vid handen, att den eger en i hög grad förmånlig sammansättning och ett deraf betingadt högt fodervärde. — 30 gm (ca 140 frön) 10 öre		5
„ <i>sativus</i> L. var. <i>romanus</i>		10
„ <i>tingitanus</i> L. Södra Spanien, nordvestra Afrika. Fullt hårdig oaktadt sin sydliga härkomst. Den vackraste bland de enåriga <i>Lathyrus</i> -arterna, näst efter <i>L. odoratus</i> . — 20 gm (ca 175 frön) 20 öre		10
„ <i>tingitanus</i> L. var. <i>uniflorus</i> DC.		15

Lathyrus odoratus L., Luktärter.

Italien.

Redan länge hafva Luktärterna varit omtyckta prydnader i våra trädgårdar. Men först sedan några år hafva de — ej blott i Europas kulturländer utan kanske ännu mer i Nordamerika — vunnit rang af en allmänhetens särskilda favoritblomma. Nya, ofta mycket vackra, sorter föras hvarje år i marknaden af Englands och Förenta staternas hortikultörer; och antalet sådana, som nu äro under odling, stiger till ej obetydligt öfver 100. Luktärterna förtjena också synnerligen väl det erkännande de vunnit. Man erinre sig blott deras behagliga växtsätt — lianer i miniatur — samt deras färgrika, lätt och elegant byggda, med fjärilarne i skönhet täflande blommor; vällukten ej att förglömma.

Dessutom höra de till de lättodlade prydnadsväxter, som äfven hos oss trivas förträffligt på fritt land och i nästan hvarje slags trädgårdsjord. Dock; om man önskar, att de skola komma till fullaste utveckling i afseende på yppig och långvarig blomstring gör man väl i att iakttaga följande.

1:o) gif dem en öppen och solig växtplats. 2:o) odla dem i djup och näringsrik jord, helst fet lermylla. 3:o) vattna dem ej blott under groningen, utan äfven under alla regnfattiga perioder, i synnerhet om dessa infalla under blomningen. 4:o) skörda blommorna tidt och ofta; få de sitta kvar och utveckla sig till frukt, blir blomningen mindre rik och långvarig. Här i Bergianska trädgården stodo föröfvet år de flesta Luktärt-sorterna oafbrutet i blom från midten af juli till tredje veckan af november.

Vill man hafva tidig blomning bör sadden ske redan i slutet af april eller början af maj. Växtens utveckling från sadden till blomningens början tager här i mellersta Sverige två månader, om man använder svenskt frö. Nyttjar man utländskt, kräfver den enligt vår erfarenhet 1 à 2 veckors längre tid.

Luktärtarnas ursprungliga hemland är Italiens sydligaste delar, Sicilien och Kalabrien. Från Sicilien öfverfördes växten omkring år 1700 till Holland, hvarifrån den hastigt spridde sig till de flesta delar af Europa. I Sverige var den känd redan på LINNÉs tid, dock blott i två sorter.

Uti Kalifornien hafva under de senaste åren uppdragits tvänne dvärg-former af luktärter, »Hvit Cupido» och »Rosenröd Cupido». Nästa år hoppas vi kunna erbjuda äfven dessa. Den förra visade sig förilidet år i öfrigt gå väl till här, men gaf blott en ringa mängd frön.

I den följande förteckningen öfver sorterna angifves blomfärgen, sådan den vid sorternas odling här visat sig. S. betyder »seglet» eller det öfversta kronbladet; v. betyder »vingarne» eller de två mellersta kronbladen.

Urval af Luktärt-sorter.

	För 50 frön öre
<i>Adonis.</i> Segel och vingar rosenfärgade, rödstrimmiga	10
<i>Blanche Burpee.</i> S. och v. rent hvita	10
<i>Bronzekönig.</i> S. bronsrött, v. hvita	10
<i>Captain of the Blues.</i> S. purpurviolett, v. blåviolett	10
<i>Cardinal.</i> Förekommer i fröhandeln äfven under namn af <i>Invin-</i> <i>cible Carmine</i> och <i>Invincible scarlet</i> . S. eldrött, v. rosenröda. Mycket effektiv. Den tidigast blommande af alla sorterna	10
<i>Carmen Sylva.</i> S. rödädrigt på rosenfärgad botten, v. ljusst blå- violett	5
<i>Creole.</i> S. rosenlila, v. lila. — 25 frön 10 öre.	
<i>Duchess of Edinburgh.</i> Förekommer i fröhandeln äfven under namnet <i>Dunkelroth</i> . S. rött, v. rosenfärgade	10
<i>Firefly,</i> Eldflugan. S. eldrött, v. likaså, men med dragning åt rosenrött. 25 frön 10 öre.	
<i>Golden Gate.</i> S. och v. svagt gråviolett	10
<i>Gray Friar,</i> Gråmunk. S. och v. gråviolett, strimmiga	10
<i>Her Majesty.</i> S. och v. rosenfärgade	10
<i>Imperial Blue.</i> S. purpurrött, v. blåviolett	5
<i>Indigo King.</i> Lik <i>Monarch</i> (se nedan), men med smalare segel	10
<i>Lady Beaconsfield.</i> S. svagt rosenrött, v. gulhvita. 25 frön 10 öre.	
<i>Lady Penzance.</i> S. och v. rosenröda med svag anstrykning af gult	10
<i>Meteor.</i> S. rosenrött med dragning åt gult, v. klart rosenröda. 25 frön 10 öre.	
<i>Monarch.</i> Förekommer i fröhandeln äfven under namn af <i>Invin-</i> <i>cible Black</i> samt <i>Schwarzpurpur und dunkelblau</i> . S. purpur- brunt, v. mörkt violett	5

För 50 frön
öre

<i>Mrs. Eckford.</i> S. och v. svagt gulhvita. — 25 frön 10 öre.	
<i>Mrs. Gladstone.</i> S. och v. ljust rosenröda. Deliciös färg	10
<i>Mrs. Joseph Chamberlain.</i> Förekommer i fröhandeln äfven under namnen <i>Daybreak</i> och <i>Queen of the Isles</i> . S. och v. rödt anlupna på hvit botten. Färgteckningen mycket behaglig. Bilden på titelbladet visar blommornas form och teckning hos denna sort.....	5
<i>Painted Lady</i> , Sminkade damen. Förekommer i fröhandeln äfven under namn af <i>Miss Ferry</i> . S. lifligt rosenröd, v. svagt ljus-röda eller nästan hvita. Den äldsta varieteten af alla, såsom härstammande från början af 1700-talet. Vacker och tidigt blommande	5
<i>Princess May.</i> Förekommer i fröhandeln äfven under namn af <i>Burpee's New Countess</i> . S. lilagrått med rosenskitfning, v. lilagrå. Mycket fin färg	25 frön öre
<i>Ramona.</i> S. och v. svagt rosenstrimmiga på hvit botten.....	10
<i>Red Riding Hood</i> , Röd ridmössa. S. och v. rosenröda med v. något starkare färgade än S. Egendomlig genom sitt segel, som framtill är mösslikt (deraf namnet) och som griper öfver vingarnes toppar	10
<i>Rising Sun</i> , Uppgående sol. S. svagt rosenrött, mörkare vid basen; v. svagt rosenröda. Fin färg.....	10
<i>Siculus.</i> Har fått sitt namn af <i>RUPPIUS</i> och <i>LINNÉ</i> och är växtens hufvudform, sådan den förekommer i vildt tillstånd på Sicilien (deraf namnet). S. mörkt purpurfärgadt, v. ljust violettblå ...	50 frön öre
<i>Stanley.</i> Förekommer i fröhandeln äfven under namn af <i>Boreatton</i> . S. mörkt purpurbrunt, v. mörkvioletta. Den vackraste af de mörka	10
<i>Venus.</i> S. svagt rosenrött; v. gulhvita med någon rosenskitfning. Särdeles behaglig färgteckning	10
<i>Waverly.</i> S. rosenrött, v. svagt rosenröda.....	10

<i>Lotus ornithopodioides</i> L. Medelhafsländerna, Kaukasusländerna	5
<i>Lupinus albus</i> L., Hvit lupin. Sicilien, Europeiska Turkiet. Allmänt odlad i södra Europa ända från Romarnes tid, dels såsom matväxt, dels såsom foderväxt	10
„ <i>angustifolius</i> L., Blå lupin, Kaffevecker. Medelhafsländerna. Odlas som foderväxt i mellersta och södra Europa. Blommor vackra, himmelsblå	10
„ <i>hirsutissimus</i> Benth. Kalifornien	10
<i>Medicago denticulata</i> Willd., Tandsmäre. Mellersta Europa, Medelhafsländerna, Abyssinien, Orienten, nordvestra Indien, Kina, Japan. Obs! Alla <i>Medicago</i> -arterna hafva intressanta frukter	25 frukter öre
„ <i>lappacea</i> Lam. Europas och Asiens Medelhafsländer.....	5

För 25 frukter
öre

<i>Medicago maculata</i> Willd., Fläcksmäre. Mellersta Europa, Europeiska Medelhafsländerna, Krim, Transkaukasiska länderna. Bladen vackert mörkbrunfläckiga	10
„ <i>minima</i> (L.) Schreb., Sandsmäre. Nästan hela Europa från Skåne och mellersta Ryssland, norra Afrika, Abyssinien	5
„ <i>orbicularis</i> All. Donauländerna, Krim, Transkaukasiska län- derna, Medelhafsländerna, Abyssinien, Madeira	5
„ <i>radiata</i> L. Orienten. — 15 frukter 15 öre.	
„ <i>turbinata</i> Willd. Europeiska och afrikanska Medelhafs- länderna. var. <i>inermis</i> Asch., f. <i>sinistrorsa</i> . 15 frukter 10 öre.	
	50 frukter öre
<i>Melilotus italica</i> (L.) Lam. Medelhafsländerna	5
„ <i>neapolitana</i> Ten. Medelhafsländerna, Transkaukasiska län- derna, Abyssinien	10
„ <i>messaniensis</i> (L.) Desf. Medelhafsländerna	10
„ <i>parviflora</i> Desf. Medelhafsländerna. Genom odling spridd till Kina, Indien (<i>Mel. indica</i> All.), Amerika och södra Afrika	5
<i>Onobrychis caput galli</i> (L.) Medelhafsländerna. — 25 frukter 10 öre.	
	100 från öre
<i>Ononis alopecuroides</i> L. Medelhafsländerna	5
<i>Ornithopus compressus</i> L. Kanarieöarne, Medelhafsländerna, Persien. — 25 delfrukter 5 öre.	
<i>Scorpiurus muricata</i> L. Portugal, Medelhafsländerna. Obs.!	20 frukter öre
Alla <i>Scorpiurus</i> -arter hafva mycket intressanta frukter	10
„ <i>sulcata</i> L. Kanarieöarne, Portugal, Spanien, norra Afrika, Orienten, Abyssinien	5
„ <i>vermiculata</i> L. Europeiska och afrikanska Medelhafsländerna	10
<i>Tetragonolobus purpureus</i> Moench, Sparrisärt. Medelhafs- länderna	100 från öre
	5
<i>Trifolium agrarium</i> L., Gullklöfver. Nästan hela Europa, norra Afrika, Orienten	5
„ <i>alexandrinum</i> L. Turkiet, Mindre Asien, Egypten	5
„ <i>glomeratum</i> L. Västra Europa, Medelhafsländerna, Trans- Kaukasien. Dvärgform	5
„ <i>multistriatum</i> Koch. Balkanhalfön	5
„ <i>resupinatum</i> L., Sötklöfver. Azorerna, Medelhafsländerna, Persien, Affganistan	5
„ <i>spumosum</i> L. Medelhafsländerna, Mesopotamien	5
„ <i>striatum</i> L., Strimklöfver. Södra Sverige, Danmark, mellersta och södra Europa, Kaukasusländerna	5
<i>Trigonella Balansæ</i> Boiss. et Reut. Grekland, Mindre Asien	10
„ <i>coerulea</i> (L.) Ser., Blå honungsklöfver. Donauländerna, Södra Ryssland, Kaukasusländerna	5
„ <i>cretica</i> (L.) Kreta, Mindre Asien	5

<i>Vicia atropurpurea</i> Desf. Vestra Medelhafsländerna. Foderväxt. 10 gram (ca 200 frön) 15 öre	10
„ <i>bithynica</i> L. England, Vestra Frankrike, Medelhafsländerna	10
„ <i>calcarata</i> Desf. Kanarieöarne, Medelhafsländerna, Kaukasusländerna, Persien	10
„ <i>disperma</i> DC. Portugal — Italien. Foderväxt. 10 gram (ca 200 frön) 15 öre	10
„ <i>fulgens</i> Batt. Norra Afrika. Den mest skönblommande bland de enåriga <i>Vicia</i> -arterna. — 25 frön 10 öre.	
„ <i>grandiflora</i> Scop. var. <i>Kitaibeliana</i> Schur. Ungern	10
„ <i>hybrida</i> L. England, Mellersta Frankrike, Medelhafsländerna, Krim, Transkaukasien. Foderväxt. 20 gram (ca 260 frön) 10 öre	5
„ <i>monanthos</i> (L.) Desf. Kanarieöarne, Medelhafsländerna, Donauländerna	10
„ <i>narbonensis</i> L. Medelhafsländerna, Transkaukasien, Persien. Foderväxt. 25 gram (ca 100 frön) 5 öre	5
„ <i>sativa</i> L., Fodervicker. Europa, Norra Afrika, Orienten. var. <i>angustifolia</i> L.	5
var. <i>vulgaris</i> Koch	5
var. <i>leucosperma</i> Ses.	5

B. Tvååriga örter.

<i>Melilotus albus</i> Desr., Hvit honungsklöfver. Europa, Orienten, Sibirien, Kina. Bekant foderväxt. — 10 gram (ca 8,650 frön) 5 öre.	
„ <i>officinalis</i> (L.) Willd., Gul honungsklöfver. Europa, Orienten, Sibirien. Bekant foderväxt. — 10 gram (ca 4,820 frön) 5 öre.	
<i>Trifolium badium</i> Schreb. Karpaterna, Alperna, Apenninerna, Pyreneerna. Lättodlad fjällväxt, som plägar sjelfsä sig.	10
<i>Vicia altissima</i> Desf. Italien, Dalmatien, Nordvestra Afrika. Vacker, mycket högvuxen klängväxt (längd ända till 5 meter). Blommorna påminna om dem hos skogsvialen, <i>Vicia silvatica</i> L. Växten uppgifves vara flerårig i Italien. Hos oss har den hittills blott blifvit tvåårig. Enligt professor L. F. NILSONS undersökning eger den mindre fodervärde än vanlig vicker, »men torde ändock i följd af sin enorma utveckling på längden och en deraf orsakad stor fodermassa förtjena afseende». (A. G. KELLGREN och L. F. NILSON. Undersökning af svenska Foder- och Betesväxter. IV. 1897). 10 gram (ca 600 frön) 20 öre	5

C. Fleråriga örter.

Hos fleråriga ärtväxter — liksom äfven understundom hos tvååriga, t. ex. *Vicia altissima* — inträffar det regelmässigt, att en del hårdskaliga frön gro först efter att ett eller flera år hafva legat i marken. Mycket snabbare groningen erhålles genom att underkasta fröna s. k. nötning, hvilket kan ske — då det, såsom här, gäller mindre kvantiteter — genom gnidning mellan sandpapper eller, då det gäller större mängder, medelst användning af HJALMAR NILSSONS fröpreparator.

Genom att så fröna i särskilda bäddar med bättre jord eller uti bänk, hvarifrån plantorna 2:dra året böra utflyttas, vinner man, att växten kommer sig före ett år tidigare, än den eljest skulle göra. I full växt komma de flesta hithörande arter ej förr än 3:dje eller 4:de året. Men till gengäld stå de sig så mycket längre.

För 100 frön
öre

Anthyllis vulneraria L., Getväppling. Europa, Norra Afrika, Abyssinien, Orienten. Blir ofta blott 2—4-årig 5

Astragalus alpinus L., Fjällkloart, Fjällvedel. Fjälltrakter i norra halfklotets tempererade och kalla delar. Lättodlad och vacker fjällväxt, synnerligen passande för trädgårdarnes s. k. stenpartier. — »Örten eger särdeles stora betingelser för att kunna blifva en passande bottenväxt i fjällbygderas fodervallar» (L. F. NILSSON, Undersökning af svenska baljväxter 1893, sid. 10) — 2 gram (ca 1,110 frön) 35 öre 5

„ *cicer* L., Blåskloart, Kikvedel. Mellersta och södra Europa, Kaukasusländerna, Sibirien. Professor H. von Post förordar lifligt arten såsom foderväxt å mångåriga vallar, då den på sandig mark lemnar riklig afkastning och derjemte är så hårdig, att den vid försöksodling å Ultuna på dylik jord fortlevat i ett tiotal år utan att afmattas eller lida någon skada.

Vår erfarenhet i Bergianska trädgården, der den i mer än 10 år odlats på lerjord, går fullständigt i samma riktning som professor VON POSTS. En så villig ärtväxt som denna känna vi ej. Den är till och med svår att utrota, der den en gång planterats. — Påpekas må, att växten, uppdragen från frö, gifver full skörd först 3:dje eller 4:de året.

A. G. KELLGREN och L. F. NILSON (Undersökning af svenska foder- och betesväxter. IV, 1897, sid. 36) uttala såsom sin mening, »att arten med hänsyn till fodervärde kan mäta sig med de bättre klöfverarterna och sålunda förtjenar allt afseende».

20 gram (ca 4,960 frön) 80 öre 5
„ *danicus* Retz., Dansk vedel. Södra Sverige mycket sällsynt, Danmark, Britannien, Mellersta och Östra Europa. — Lågväxande, vacker, passande för s. k. stenpartier 10

<i>Astragalus falcatus</i> Lam., Skärvedel. Sydöstra Ryssland, syd- vestra Sibirien, Kaukasusländerna. Lämpar sig enligt professor H. von Post särdeles väl för mångåriga vallar. Är dock mindre hårdig än <i>A. cicer</i> . — 20 gram (ca 4,700 frön) 75 öre	5
„ <i>galegiformis</i> L. Kaukasusländerna, Armenien. Högvuxen bergväxt med särdeles vackert bladverk	10
„ <i>glycyphyllus</i> L., Backsöta, Sötvedel. Nästan hela Eu- ropa, Kaukasusländerna, Altaiska Sibirien. Förordas af pro- fessorerna J. ARRHENIUS och H. von Post såsom betesväxt; af den senare särskildt å platser, som besväras af större stenar. Professor L. F. NILSONS undersökningar gifva vid handen, att Backsötan eger ett högt näringsvärde. »Vid blomningstiden är den vida förmer än rödklöfver» (A. G. KELLGREN och L. F. NILSON, Undersökning af Svenska Foder- och Betesväxter IV. 1897, sid. 39). — 20 gram (ca 3,780 frön) 80 öre....	5
„ <i>maximus</i> Willd., Storvedel. Kaukasusländerna, Armenien. Ståtlig, meterhög växt, som förtjenar att odlas som prydnads- växt på öppna ställen i parker och större trädgårdar. Torde äfvén förtjena försökas såsom foderväxt. — 20 gram (ca 2,020 frön) 70 öre	5
„ <i>monspessulanus</i> L. Norra Spanien, södra och mellersta Frankrike, Schweiz, Italien; äfvén på fjällen. Under blomnin- gen bilda de rödblommiga klasarne en krans omkring det centra- lala, gröna bladverket. Då såväl blomklasar som bladverk till stor del hvila på marken, erhåller det hela ett egendom- ligt tilltalande utseende. Rekommenderas såsom särdeles an- vändbar i s. k. stenpartier. — Frön mycket små. 1 gram (ca 470 frön) 15 öre	5
„ <i>penduliflorus</i> Lam., Smällvedel. Altai, Karpaterna, Al- perna, Pyreneerna. Fjällväxt	10
„ <i>penduliflorus</i> Lam. var. <i>suecicus</i> . Medelpad, Jemtland, Da- larne, mycket sällsynt. Vacker och ej svårödlad. Nötning af fröna nödvändig för snabb groning. Växten kan med fördel användas i s. k. stenpartier, blott man sörjer för, att den får djup, helst något sandblandad jord. — 10 gram (ca 1,600 frön) 1 krona	10
„ <i>sulcatus</i> L. Sibirien	10
„ <i>vulpinus</i> L. Ökenländerna norr och öster om Kaspiska haf- vet. Liknar mycket <i>A. maximus</i> .	5
<i>Baptisia australis</i> R. Br. Nordamerikas Förenta stater. Hög- vuxen och storbladig. Förtjenar att förökas som foderväxt. 10 gram (ca 740 frön) 50 öre. —	10
<i>Galega officinalis</i> L. Mellersta och södra Europa, Orienten. An- vändes i sina hemtrakter såsom foderväxt. Enligt STEBLER är växtens näringsvärde betydande. Har i Bergianska träd- gården visat sig särdeles villig, sjelfsär sig i djup jord och varmt läge. — 20 gram (ca 2,160 frön) 50 öre	5

<i>Galega orientalis</i> Lam. Kaukasusländerna och Armenien. Subalpin	10
<i>Hedysarum flavescens</i> Reg. et Schmal. Turkestan. 50 frön 10 öre.	
„ <i>obscurum</i> L. Sibiriens fjäll, Kaukasus, Armenien, Arktiska Ryssland, Mellersta Europas fjäll, Pyrenéerna.	
F. G. STEBLER och C. SCHRÖTER (Die Alpen-Futterpflanzen. 1889, sid. 141—143) karakterisera arten såsom »en af Schweizer-alpernas yppigaste, näringsrikaste och skönaste fjärrilblomstriga växter. Den utmärker sig genom en mycket hög proteinhalt och lemnar ett utomordentligt kraftigt foder. Till höberedning egnar den sig bättre än till betning och lemnar på grund af sitt höga växtsätt en rik skörd».	
I Bergianska trädgården, der den odlats sedan 10 år tillbaka, har den visat sig trifvas förträffligt på vanlig lermylla. Den är en af de mest lättodlade fjällväxterna, på samma gång som den är en af de vackraste. — 2 gram (ca 330 frön)	
25 öre	10
„ <i>sibiricum</i> Poir. Sibirien. Stätlig, skönblommande fjällväxt, lättodlad samt passande för de nedre (djupjordiga) delarne af s. k. stenpartier. — 2 gram (ca 480 frön) 30 öre	10
<i>Lathyrus cirrhosus</i> Ser. Pyreneerna	10
„ <i>heterophyllus</i> L., Lundvial, Vingvial. Södra och mellersta Sverige, sällsynt; mellersta Europa, mellersta Ryssland.	
Enligt af A. G. KELLGREN och L. F. NILSON (Undersökning af svenska foder- och betesväxter. IV. 1897, sid. 40, 41) »måste denna vialart i följd af sin sammansättning skattas såsom en af våra allra yppersta baljväxter». »Det tyckes vara fullkomligt likgiltigt, om <i>L. heterophyllus</i> växer på kalkformation eller på vanlig, mer eller mindre grusbemängd åkerlera, hvilket för artens upptagande till odling är särdeles betydelsefullt». — 20 gram (ca 260 frön) 30 öre	
15	
„ <i>incurvus</i> Roth. Södra Ryssland, Kaukasusländerna, Mindre Asien	10
„ <i>latifolius</i> L. Södra Europa, Donauländerna, Mellersta och södra Ryssland. A. G. KELLGREN och L. F. NILSON (l. c.) säga om denna art, att den sedan flera år tillbaka, odlad på styf lera å Landtbruksakademiens Experimentalfälts försöksgård, visat sig bilda ett tätt bestånd samt vara mycket hårdig och hvarje år gifva mogna frön i riklig mängd»; och torde den i följd häraf vara väl förtjent af att upptagas till odling hos oss, såsom en gifvande, hårdig och för nötboskapen begärlig form».	15
„ <i>maritimus</i> (L.) Big., Hafsvial. Norra och mellersta Europas, Norra Amerikas och Japans hafsstränder	15
„ <i>psiformis</i> L. Mellersta och södra Ryssland, Kaukasusländerna, södra Sibirien.	10

Lathyrus platyphyllus (Retz.) Södra och mellersta Sverige, mellersta Europa, mellersta Ryssland.

Bland alla i Bergianska trädgården odlade ärtväxter intager denna främsta platsen genom sin oerhördt yppiga växt. Sedan 8 år tillbaka, växande på samma plats, utan att någon gödning tillförts, har den årligen gifvit en tät, bladrik växtmassa af 3,5—5 meters höjd. För att nå en sådan jättelik utveckling, synes den fordra lermylla med lerbotten. På rikare, men torrare och något sandblandad jord har den ej gått lika väl till beträffande massutveckling. Deremot har den å denna lokal gifvit bättre resultat beträffande frösättning.

A. G. KELLGREN och L. F. NILSON (l. c. sid. 44, 45) uttala sig om växten på följande sätt. »Om arten i praktiken skulle hålla hvad den lofvar å försöksparcellerna, der den växer i ett mycket tätt bestånd, så är den otvifvelaktigt förtjent att upptagas till odling. Växten ätes begärligt af nötboskapen.» »Med hänsyn till halt af qväfvesubstanser (29,8 proc.) och särskildt af de vid djurens näringsprocess allra viktigaste beståndsdelarne deraf intager *L. platyphyllus* ett så framstående rum inom sitt släkte, att odlingsförsök med arten i större omfattning äro högeligen påkallade och önskvärda.» — 20 gram (ca 295 frön) 35 öre

„ *pratensis* L., Ångsvial. Europa, Abyssinien, Orienten, Sibirien, Himalaja 15

„ *silvestris* L., Skogsvial. Europa, Kaukasusländerna. Viner såsom gifvande foderväxt allt större användning. Enligt A. B. WALLIS (Allmänna Svenska Utsädesföreningens tidskrift 1891, sid. 126) betecknar den »genom sina mångåriga, rikliga och särdeles värdefulla skördar ett nytt viktigt uppslag för vår foderproduktion, i synnerhet på lättare jordarter.» 5

100 gram 55 öre. 20 gram (ca 445 frön) 15 öre 5

„ *tuberosus* L., Knölivial, Jordnötter. Mellersta och södra Europa, norra Afrika, Orienten, södra Sibirien. Sedan gammalt odlad såsom köksväxt för sina ätliga, välsmakande, djupt i jorden liggande stamknölar 15

Lotus corniculatus L., Gigels-ärt. Europa, större delen af Asien, Abyssinien, Nya Holland 5

Lupinus polyphyllus Lindl. Norra Amerikas mellersta Stillahafsländer 10

Medicago sativa L., Luzern. Mellersta och södra Europa, Orienten, Norra Afrika. — 10 gram (ca 5,400 frön) 5 öre.

Onobrychis montana DC. Mellersta och södra Europas bergstrakter, Kaukasus, Armenien 10

„ *sativa* Lam., Esparsett. Mellersta och södra Europa, Orienten, södra Sibirien. 20 gram frukter 5 öre.

Ononis repens L., Pustörne. Europa, Sibirien 5

„ *rotundifolia* L. Norra Spaniens, södra Frankrikes, södra

För 100 frön
öre

Schweiz' och norra Italiens berg. Vacker, subalpin ört, som står på gränsen till halfbuske. Blommor temligen stora, rosentröda. Passar för solsidan af s. k. stenpartier	10
<i>Orobis niger</i> L., Svartnande vippört. Europa, Kaukasusländerna	5
<i>Oxytropis campestris</i> (L.) DC. Småland, Öland, Gotland, mellersta och södra Europas fjälltrakter	10
„ <i>campestris</i> (L.) DC. var. <i>sordida</i> (Willd.) Arktiska Europa	15
<i>Tetragonolobus siliculosus</i> (L.) Roth var. <i>maritima</i> (L.), Strandklöfverört. Nästan hela Europa (undant. Britannien), Norra Afrika, Mindre Asien	5
<i>Thermopsis montana</i> Nutt. Amerikas Förenta staters bergstrakter	10
<i>Trifolium alpestre</i> L. Fordom funnen i Skåne. — Mellersta och södra Europa, mellersta och södra Ryssland, Mindre Asien, Sibirien, Kanarieöarne. Trifves enligt H. WERNER (Handbuch des Futterbaues 1889. sid. 239) »bättre än flertalet klöfverarter på lätt, varm, kalkhaltig jord, och gifver på denna ett tidigt och välsmakande foder».	
5 gram (ca 2,520 frön) 40 öre	5
„ <i>elegans</i> Savi. Mellersta och södra Europa, Orienten. — Liknar mycket <i>T. hybridum</i> L.	5
„ <i>fragiferum</i> L., Smultronklöfver. Europa, norra Afrika, Abyssinien, Orienten. — Fröna från Gotland	5
„ <i>medium</i> L., Skogsklöfver. Europa, Sibirien, Kaukasusländerna, Persien. 10 gram (ca 5,000 frön) 50 öre	5
„ <i>montanum</i> L., Backklöfver. Europa, Sibirien, Kaukasusländerna, Persien	5
„ <i>pannonicum</i> Jacq., Ungersk klöfver. Norra Italien, Donauländerna, sydvästra Ryssland.	

Om denna klöfverart uttala sig A. G. KELLGREN och L. F. NILSON (Undersökn. af svenska foder- och betesväxter IV. 1897, sid. 59, 60) på följande sätt. *T. pannonicum* intager enligt F. G. STEBLER, som omtalar arten under namn af Ein ewiger Klee, främsta rummet bland det stora antal foderväxter, som pröfvats vid schweiziska frökontrollstationen. — »Prof å växten odlad i Landtbruksakademiens Experimental-fälts försöksgård, der den går väl till och gifver moget frö, höll 14,3 proc. protein med 11,5 smältbara andelar, hvaraf 9,1 verkliga ägghviteämnen. Med hänsyn till fodervärde intager arten alltså ett framstående rum inom sitt släkte. På grund af alla dessa företräden skulle *T. pannonicum* tvifvelsutan egna sig att täfla med eller ersätta den hos oss vida mindre hårdiga rödklöfvern, särdeles i de nordliga landskapen.»

I Bergianska trädgården har växten fått kvarstå 8 år på samma plats, utan att dock nämnvärdt afmattas.	
10 gram (c:a 2,270 frön) 50 öre	5
<i>Trifolium pratense</i> L. var. <i>depressum</i> Jacobs., Nedliggande rödklöfver. Danmark på flygsandskullar nära hafvet, mycket sällsynt	10
„ <i>rubens</i> L., Räfklöfver. Mellersta och södra Europa, syd-vestra Ryssland.	
Enligt H. WERNER (l. c. sid. 250) har denna art betydande värde såsom foderväxt för kalkhaltig, lätt och stenig jord genom sin mångårighet, sin förmåga att motstå torka och att äfven ur mager jord kunna förskaffa sig nödig näring. Uppgifves vara känslig för köld, men har här i Bergianska trädgården stått sig väl i 8 år på samma plats, som ej är särskildt varm. — 5 gram (c:a 1,950 frön) 40 öre	5
<i>Vicia dumetorum</i> L., Buskvicker. Europa från mellersta Sverige; södra Sibirien.	
Vacker, bladrik klängväxt, som framför andra vickerarter förtjenar pröfvas i större skala såsom foderväxt. Doktor N. HJALMAR NILSSON (Sveriges Utsädesförenings Tidskrift 1896. Häft. 3, sid. 137) säger om densamma, att den vid försök å Svalöf visat sig särdeles lofvande.	
20 gram (c:a 345 frön) 50 öre	20
„ <i>pisiformis</i> L., Ärtvicker. Europa från mellersta Sverige (undant. Medelhafsländerna), Kaukasusländerna.	
En af våra ståtligaste klättrväxter, som i Bergianska trädgården visat sig gå väl till både i skuggigt och i soligt läge. Å Ultuna experimentalfält har arten odlats såsom foderväxt och gifvit godt resultat. Enligt professor L. F. NILSON (Unders. af svenska baljväxter. 1893, sid. 61) är dess kväfvehalt knappt 15 procent; sålunda ungefär densamma som hos vanlig rödklöfver. — 20 gram (c:a 435 frön) 50 öre	15

D. Buskar och träd.

<i>Caragana arborescens</i> Lam., Sibirisk ärtbuske. Sibirien, Mandschuriet. — 5 gram (c:a 185 frön) 5 öre.	
„ <i>ferox</i> Lam. Sibirien. — 50 frön 10 öre.	
<i>Coleutea arborescens</i> L., Bläsärt. Mellersta och södra Europa, Kaukasusländerna, Mindre Asien, norra Afrika. — Vacker buske med intressanta, uppblåsta frukter. — 5 gram (c:a 250 frön) 10 öre.	5
<i>Cytisus elongatus</i> Waldst. & Kit., Rikblommig buskväppling. Österrike, Ungern	5
„ <i>nigricans</i> L., Svartnande buskväppling. Mellersta Europa, Ungern, mellersta och södra Ryssland.	

	För 100 frön öre
Finbladig, vackert blommande prydnadsbuske, som hos oss går synnerligen väl till. — 5 gram (ca 980 frön) 30 öre.....	5
<i>Cytisus purpureus</i> Scop. Röd buskväppling. Österrike, norra Italien	10
<i>Genista germanica</i> L., Tagg-ginst. Från mellersta och södra Sverige (mycket sällsynt) öfver största delen af Europa	10
„ <i>tinctoria</i> L., Färgginst. Från mellersta Sverige öfver största delen af Europa; Sibirien; Orienten. — 5 gram (ca 1,330 frön) 25 öre	5
<i>Sarothamnus scoparius</i> (L.) Wimm., Hareris. Från mellersta Sverige (sällsynt) öfver största delen af Europa; Japan.	
Af professor L. F. NILSONS undersökningar (A. G. KELLGREN och L. F. NILSON l. c. sid. 51) framgår, att de unga blommande grenarne af denna växt ega ett mycket rikt innehåll af proteinämnen, särskildt af de deri förekommande, för djurens näring viktiga smältbara andelar (23,3 procent, ett värde så högt, att det torde öfverträffa alla hittills i detta afseende granskade baljväxters). I Tyskland och på vissa ställen i Skåne har arten tagits om hand af jagtvårdens befrämjare genom inplantering i barrskogsklädda jagtmarker, der den gifver en omtyckt och kraftig spis åt hararne. — Här i mellersta Sverige är växten ej fullt hårdig, i det att de öfre delarne af grenarne de flesta vintrar bortfrysar. Till ersättning sker nybildning af grenar och dessas tillväxt synnerligen snabbt.	
5 gram (ca 520 frön) 20 öre	5

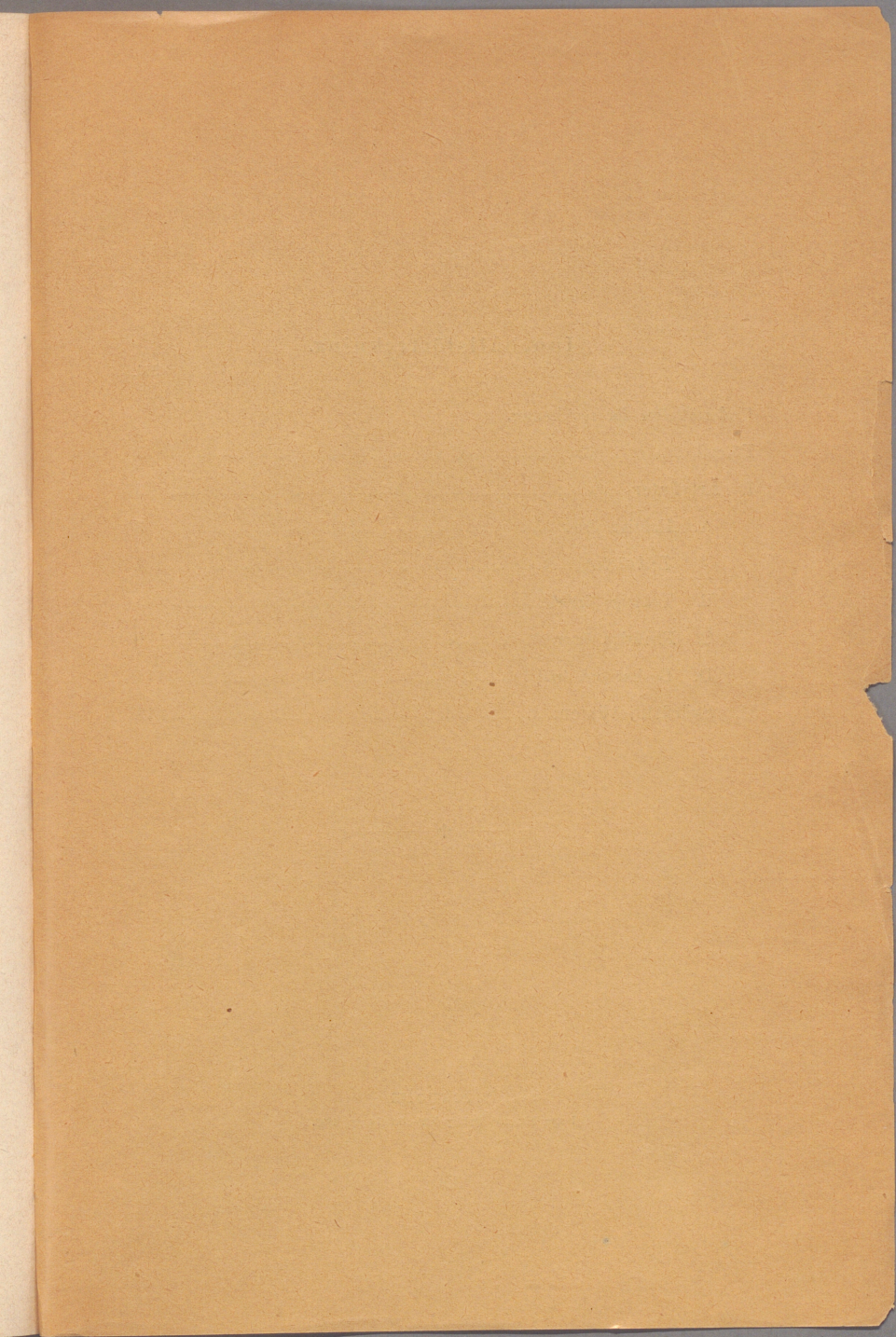
II. Iridaceæ, Svärdsiljväxter.

Bland de hos oss hårdiga, mångåriga prydnadsväxterna intaga arterna af släktet *Iris*, Svärdsilja, ett mycket framstående rum. Deras blad äro dekorativa, deras blommor stora, elegant formade och vackert färgade. Dertill kommer, att blomningen försiggår under en årstid, då antalet blommande örter i våra trädgårdar ej är stort, nämligen Juni månad.

Den enda inhemska arten af släktet, den ståtliga *Iris pseudacorus*, är, såsom bekant, vattenväxt. Det samma är förhållandet med den amerikanska *I. virginica*. Äfven *I. sibirica* och *I. spuria* kunna — liksom de begge förut nämnda — nyttjas till att pryda kanterna af dammar och vattendrag i trädgårdarne. De öfriga här nedan uppräknade äro landväxter; liksom för öfrigt det stora flertalet af *Iris*-släktets arter. Äfven vatten-svärdsiljorna (till och med vår svenska art) trivas väl, planterade på det torra, på vanliga trädgårdsland.

Fröna gro lätt, om de säs i bänk, ur hvilken plantorna böra utflyttas andra året.

	För 100 frön öre
<i>Iris ensata</i> Thunb. Östra och mellersta Asien, Himalaja	5
„ <i>Gueldenstædtiana</i> Lepech. Södra Ryssland, Orienten	5
„ <i>graminea</i> L. Mellersta och södra Europa. En liten och fin form	10
„ <i>pseudacorus</i> L., Svensk svärdsilja. Europa, norra Afrika	5
„ <i>pseudacorus</i> L. f. <i>foliis variegatis</i> , Svensk svärdsilja med vitbrokiga blad	5
„ <i>setosa</i> Pall. Sibirien	5
„ <i>sibirica</i> L., Sibirisk svärdsilja. Mellersta Europa, södra Ryssland, Mindre Asien, Kaukasusländerna, södra Sibirien, Japan	5
„ <i>sibirica</i> L. var. <i>flexuosa</i>	5
„ <i>spuria</i> L. Danmark, Mellersta Europa	5
„ „ „ var. <i>albiflora</i>	5
„ „ „ „ <i>desertorum</i> Ker	10
„ „ „ „ <i>notha</i> Marsch. v. Bieb.	10
„ <i>squalens</i> L. Tyrolen, Ungern, Kaukasusländerna, Persien	10
„ <i>versicolor</i> L. Norra Amerika	10
„ <i>virginica</i> L., Virginisk Svärdsilja. Norra Amerika.	
Särdeles vackra blommor	10

Innehållsförteckning.

Sid.

Underrättelser för reqvirenter.

Företal	1
I. Ärtväxter	3
A. Enåriga örter	3
<i>Luktörter</i>	4
B. Tvååriga örter.....	8
C. Fleråriga örter	9
D. Buskar och träd... ..	14
II. Svärdsiljeväxter	15

Stockholm

Isaac Marcus' Boktryckeri-Aktiebolag, 1808.